

Historia OSP Rytwiany

HISTORIA OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ W RYTWIANACH

W 1853r. wybudowana została w Rytwianach jedna z największych cukrowni w ówczesnej Polsce, słynąca z produkcji wysokogatunkowego cukru, eksportowanego do Rosji i krajów wschodnich. W sąsiedztwie powstały zakłady przemysłowe: tartak, gorzelnia, młyn, warsztaty mechaniczne, pobudowano duże zabudowania folwarczne, obory, stodoły oraz spichrze. Ogromny majątek i ciągle zagrożenie pożarami wymogły na Macieju Radziwille, właścicielu Rytwian, zorganizowanie Straży Pożarnej. Jako datę założenia OSP w Rytwianach przyjmuje się 1898r. Straż zostaje założona przy cukrowni i początkowo istnieje jako straż przyzakładowa. Pierwszym prezesem został dyrektor Władysław Psarski, a pierwszym naczelnikiem - kierownik warsztatów Zagrzejewski. Jednostka liczyła 36 strażaków a wyposażenie, jak

Władysław Psarski

na owe czasy, było wręcz doskonałe. Straż na swoim wyposażeniu posiadała: 3 sikawki ręczne (w tym 1 czterokonna), dwie beczki parokonne, 8 beczek jednokonnych, wóz rekwizycyjny na cztery konie, hydrant do napełniania , bosaki, drabiny. Dla OSP w 1905r. następują dwa ważne wydarzenia: Straż otrzymuje sztandar (zaginął w czasie zawieruchy wojennej 1939-45) i następują zmiany personalne. Naczelnikiem zostaje kierownik warsztatów Odrobiński, a prezesem Władysław Psarski. Piastują swe stanowiska do roku 1924, czyli do pożaru cukrowni.

Po zamknięciu cukrowni, działalność Straży zostaje zawieszona i stan taki trwa do wiosny 1925r., kiedy to mieszkańcy Rytwian m.in. Jan Woś, Wawrzyniec Kaczanowski, Wincenty Kalina zwrócili się do Macieja Radziwiła o reaktywowanie jednostki. Rok 1927 przynosi kolejne zmiany. Majątek po ojcu przejmuje Artur Radziwiłł, który obejmuje funkcję prezesa i jest nim aż do śmierci w 1939r. Lata 1930-34 przynoszą zasadniczą reorganizację Straży Pożarnej. Do Zarządu wchodzi włościanie Wincenty Kalina - gospodarz i Feliks Kaczanowski - skarbnik. Zarząd podejmuje pierwsze kroki w celu pozyskania budynku dla OSP i uzyskuje odpłatnie od Artura Radziwiła budynek piętrowy (dawny Urząd Gminy) oraz bezpłatnie pozyskuje $\frac{3}{4}$ morgi przyległego gruntu, na którym zostaje wybudowany do dziś stojący Dom Strażaka . Wczesne lata powojenne nie

OSP Rytwiany przed Cukrownią - lata 20-te

sprzyjały takim inwestycjom jak budowa remizy. Lata 1945-50 to całkowita stagnacja w działalności straży. Jedyny godny odnotowania fakt w tych latach to zorganizowanie w 1949r. 18-osobowej orkiestry strażackiej. Brak funduszy na opłatę kapelmistrza, brak lokalu do nauki powoduje, że w 5 lat później orkiestra zostaje rozwiązana. W 1952r. powstaje nowy Zarząd OSP w składzie: Ignacy Kalina - prezes, Władysław Switek - naczelnik, Marian Marcinkowski - sekretarz, Feliks Kalina - gospodarz, Bronisław Chmiel - skarbnik. Ludzie z tego zarządu przyczynili się w znacznej mierze do powstania Domu Strażaka.

Przez okres 8 lat gromadzono fundusze oraz materiały. Ubiegano się o dofinansowanie w PZU, Urzędzie Wojewódzkim, Komendzie Wojewódzkiej Straży Pożarnej w Kielcach, w Urzędzie Powiatowym w Staszowie. Wszystkie uzyskane dotacje były niewystarczające i nie przekroczyły ¼ ogólnych kosztów. W 1960r. Rada Narodowa w Rytwianach przekazuje plac pod budowę strażnicy i w tym samym roku zostaje przygotowany plan budowy, a rok później zostają zalane fundamenty. Lata 1962-64 to budowa nowej strażnicy, która w pierwszej fazie zostaje zakończona w 1964r. Efektem prowadzonych prac było powstanie budynku w stanie surowym. Brak funduszy na dokończenie prac budowlanych powoduje po raz kolejny gromadzenie pieniędzy i materiałów na dokończenie budowy. Przy wydatnym zaangażowaniu strażaków wykonane

Władysław Switek

zostały tynki zewnętrzne, podłogi, posadzki, założona została instalacja elektryczna. W latach 70-tych wysłużonego „Lublina” zastępuje profesjonalny samochód bojowy „Star 25”, który znacznie podnosi wartość bojową jednostki, a w czynnej służbie był do roku 1992, kiedy to strażacy otrzymują nowy samochód marki „Star”. W 1973r. OSP Rytwiany powinna obchodzić 75-lecie swojej działalności. Brak funduszy, niedokończona budowa, zmuszają zarząd do przesunięcia uroczystości o dwa lata. W latach 1973-74 wykonuje się elewację zewnętrzną, porządkuje się plac po budowie itp. W 1975 roku OSP w Rytwianach udostępnia dwa pomieszczenia dla Poczty i jedno dla Biblioteki i największe pomieszczenie dla Świetlicy Gminnej.

W 1998r. jednostka OSP Rytwiany uroczystie obchodziła 100-lecie swego istnienia. W tym roku oddano do użytku gruntownie wyremontowaną i zmodernizowaną strażnicę. Prace obejmowały: budowę nowego dachu, budowę kuchni, toalet, wewnętrzne prace wykończeniowe, a także prace na zewnątrz. W ten sposób unowocześniono budynek i podniesiono standard użytkowania. Dzięki dobrej współpracy z Urzędem Gminy Rytwiany, w ostatnich latach udało się pozyskać nowoczesny sprzęt ratowniczo - gaśniczy m.in. samochód marki Ford Transit, zestaw do ratownictwa drogowego Holmatro (2003r.) oraz średni samochód gaśniczy „ Star 266 ” (2005r.) po karosacji.